

System polskich przepisów BHP

(W6)

Opracował mgr inż. Ireneusz Bulski

Warszawa, 2010 r.

Konstytucja RP

- **Art.9. Rzeczypospolita Polska przestrzega wiążącego ją prawa międzynarodowego.**
- **Art. 87. 1. Źródłami powszechnie obowiązującego prawa Rzeczypospolitej Polskiej są: Konstytucja, ustawy, ratyfikowane umowy międzynarodowe oraz rozporządzenia.**
- **2. Źródłami powszechnie obowiązującego prawa Rzeczypospolitej Polskiej są na obszarze działania organów, które je ustanowiły, akty prawa miejscowego.**

Konstytucja RP

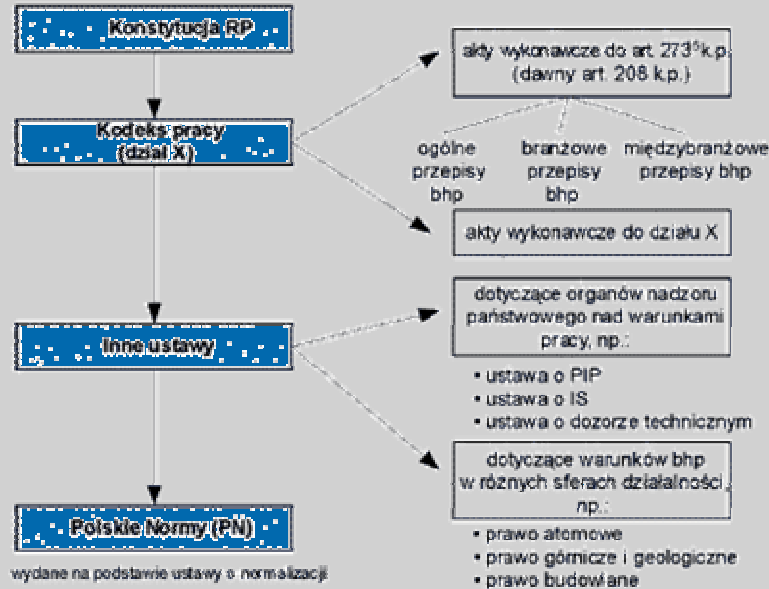
- **Art. 91. 1. Ratyfikowana umowa międzynarodowa, po jej ogłoszeniu w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej, stanowi część krajowego porządku prawnego i jest bezpośrednio stosowana, chyba że jej stosowanie jest uzależnione od wydania ustawy.**
- **2. Umowa międzynarodowa ratyfikowana za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie ma pierwszeństwo przed ustawą, jeżeli ustawy tej nie da się pogodzić z umową.**
- **3. Jeżeli wynika to z ratyfikowanej przez Rzeczpospolitą Polską umowy konstytuującej organizację międzynarodową, prawo przez nią stanowione jest stosowane bezpośrednio, mając pierwszeństwo w przypadku kolizji z ustawami.**

Konstytucja RP

- **Art. 92. 1. Rozporządzenia są wydawane przez organy wskazane w Konstytucji, na podstawie szczegółowego upoważnienia zawartego w ustawie i w celu jej wykonania. Upoważnienie powinno określać organ właściwy do wydania rozporządzenia i zakres spraw przekazanych do uregulowania oraz wytyczne dotyczące treści aktu.**
- **Art. 93.1. Uchwały Rady Ministrów oraz zarządzenia Prezesa Rady Ministrów i ministrów mają charakter wewnętrzny i obowiązują tylko jednostki organizacyjnie podległe organowi wydającemu te akty.**
- **2. Zarządzenia są wydawane tylko na podstawie ustawy. Nie mogą one stanowić podstawy decyzji wobec obywateli, osób prawnych oraz innych podmiotów.**
- **3. Uchwały i zarządzenia podlegają kontroli co do ich zgodności z powszechnie obowiązującym prawem.**

Podstawy prawne w dziedzinie bhp

Przepisy powszechnie obowiązujące

Układowe przepisy pracy

Źródło: T. Wyka: *Bezpieczeństwo i higiena pracy po nowelizacji prawa pracy*. Warszawa, Difin 1997.

Zasady bhp

PRZEPISY BHP

- **powszechnie** obowiązujące państwowe normy prawne (konwencje, dyrektywy UE, ustawy, rozporządzenia) oraz -
- **wewnętrzne** normy prawne wydane przez pracodawcę (zarządzenia, ZUP, decyzje, regulaminy, instrukcje BHP, instrukcje obsługi, procedury technologiczne, normy techniczne).
- Powszechnie obowiązujące przepisy BHP możemy podzielić na przepisy ogólne i branżowe.

Ogólne przepisy BHP

(wybrane)

- **Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy (tekst jednolity Dz. U. z 1998 r., nr 21, poz. 94, z póź. zmianami).**
- **Ustawa z 13 kwietnia 2007 r. o Państwowej Inspekcji Pracy (Dz. U. nr 89, poz. 589 z póź. zm.).**
- **Ustawa z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (tekst jednolity Dz. U. z 1998 r. nr 90, poz. 575 z póź. zm.).**
- **Ustawa z dnia 24 czerwca 1983 r. o społecznej inspekcji pracy (Dz. U. nr 35, poz.163 z póź. zm.)**
- **Ustawa z 27 czerwca 1997 r. o służbie medycyny pracy (Dz. U. z 2004 r. nr 125, poz. 1317 z póź. zmianami).**
- **Ustawa z dnia 30 listopada 2002 r . o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. nr 199, poz.1673 z póź. zm.).**

Ogólne przepisy BHP

(wybrane)

- **Rozporządzenie MP i PS z dnia 26.09.1997 r. w sprawie ogólnych przepisów BHP, (t.j. Dz. U z 2003 r. nr 169 poz. 1650 z póź. zmianami).**
- **Rozporządzenie RM z dnia 9 września 1997 r. w sprawie służby bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz. U. nr 109 poz.704, z póź. zm.).**
- **Rozporządzenie RM z dnia 10 września 1996 r. w sprawie wykazu prac szczególnie uciążliwych lub szkodliwych dla zdrowia kobiet (Dz. U. nr 114, poz. 545 z póź. zm.).**
- **Rozporządzenie RM z dnia 24 sierpnia 2004 r. w sprawie wykazu prac wzbronionych młodocianym i warunków ich zatrudniania przy niektórych z tych prac (Dz. U. nr 200 , poz. 2047 z póź. zmianami).**
- **Rozporządzenie MP i PS z dnia 28 maja 1996 r. w sprawie rodzajów prac wymagających szczególnej sprawności psychofizycznej (Dz. U. nr 62, poz. 287).**

Ogólne przepisy BHP

(wybrane)

- **Rozporządzenie MZ i OS z dnia 30 maja 1996 r. w sprawie przeprowadzania badań lekarskich pracowników, zakresu profilaktycznej opieki zdrowotnej nad pracownikami oraz orzeczeń lekarskich wydawanych dla celów przewidzianych w Kodeksie pracy (Dz. U. nr 69, poz. 332 z póź. zm.).**
- **Rozporządzenie RM z dnia 28 maja 1996 r. w sprawie profilaktycznych posiłków i napojów (Dz. U. nr 60, poz. 279).**
- **Rozporządzenie MGP i PS z dnia 31 marca 2003 r. w sprawie zasadniczych wymagań dla środków ochrony indywidualnej (Dz. U. nr 80, poz.725).**
- **Rozporządzenie MG i P z dnia z dnia 27 lipca 2004 r. w sprawie szkolenia w dziedzinie BHP (Dz. U. nr.180, poz.1860 z późn. zm.).**
- **Rozporządzenie MZ z dnia 20 kwietnia 2005 r. w sprawie badań i pomiarów czynników szkodliwych w środowisku pracy (Dz. U. nr 73, poz.645 z póź. zmianami).**

Ogólne przepisy BHP

(wybrane)

- **Rozporządzenie MP i PS z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie najwyższych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. nr 217, poz. 1833 z póź. zmianami).**
- **Rozporządzenie MZ i OS z dnia 12.07.1996 r. w sprawie wykazu jednostek upoważnionych do przeprowadzania badań materiałów i procesów technologicznych w celu ustalenia stopnia ich szkodliwości dla zdrowia oraz zakresu tych badań (Dz. U. z 1996 r. nr 101, poz. 473 z póź. zmianami).**
- **Rozporządzenie MZ z dnia 22 kwietnia 2005 r. w sprawie szkodliwych czynników biologicznych dla zdrowia w środowisku pracy oraz ochrony zdrowia pracowników zawodowo narażonych na te czynniki (Dz. U. nr 81, poz.716).**
- **Rozporządzenie MZ z dnia 1 grudnia 2004 r. w sprawie substancji, preparatów, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy (Dz. U. nr 280, poz. 2771).**

Ogólne przepisy BHP

(wybrane)

- **Rozporządzenie RM z 1 lipca 2009 r. w sprawie ustalania okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy (Dz. U. nr 105, poz. 870).**
- **Rozporządzenie MG i P z 16 września 2004 r. w sprawie wzoru protokołu ustalenia okoliczności i przyczyn wypadku przy pracy (Dz. U. nr 227, poz. 2298).**
- **Rozporządzenie MG i PS z dnia 7 stycznia 2009 r. w sprawie statystycznej karty wypadku przy pracy (Dz. U. nr 14, poz.80).**
- **Rozporządzenie MP i PS z 18 grudnia 2002 r. w sprawie szczegółowych zasad orzekania o stałym lub długotrwałym uszczerbku na zdrowiu, trybu postępowania przy ustalaniu tego uszczerbku oraz postępowania o wypłatę jednorazowego odszkodowania (Dz. U. nr 234, poz. 1974 z późn. zmianami).**
- **Rozporządzenie RM z dnia 30 czerwca 2009 r. w sprawie chorób zawodowych (Dz. U. nr 105, poz. 869).**
- **Rozporządzenie MZ z dnia 1 sierpnia 2002 r. w sprawie sposobu dokumentowania chorób zawodowych i skutków tych chorób (Dz. U. nr 132, poz.1121 z późn. zmianami).**

Branżowe przepisy BHP

(wybrane)

- **Rozporządzenie MG z dnia 11 kwietnia 2006 r. uchylające rozporządzenie w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy obsłudze obrabiarek skrawających do metali (Dz. U. nr 75, poz. 524).**
- **Rozporządzenie MGP i PS z dnia 14 stycznia 2004 sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy czyszczeniu powierzchni, malowaniu natryskowym i natryskiwaniu cieplnym (Dz. U. nr 16, poz.156).**
- **Rozporządzenie MG z dnia 30 października 2002 w sprawie minimalnych wymagań dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy w zakresie użytkowania maszyn przez pracowników podczas pracy (DZ. U. nr 191, poz.1596 z późn. zm.).**
- **Rozporządzenie MG z dnia 21 października 2008 r. w sprawie zasadniczych wymagań dla maszyn (Dz. U. nr 199, poz.1228).**
- **Rozporządzenie MG z dnia 10 maja 2002 w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy użytkowaniu wózków jezdniowych z napędem silnikowym (Dz. U.nr 70, poz.650 z późn. zm.).**
- **Rozporządzenie MN i SW z dnia 5 lipca 2007 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy w uczelniach (Dz. U. nr 128, poz. 897).**

Branżowe przepisy BHP

(wybrane)

- **Ustawa z dnia 17 października 2003 r. o wykonywaniu prac podwodnych (zm. Dz. U. z 2005 r. nr 273, poz. 2703).**
- **Rozporządzenie MI z dnia 19 maja 2004 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy wykonywaniu prac podwodnych (Dz. U. nr 116, poz. 1210).**
- **Rozporządzenie MI z dnia 6 lutego 2003 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy podczas wykonywania robót budowlanych (Dz. U. nr 199, poz. 1936).**
- **Rozporządzenie MHZ i GM z dnia 25 czerwca 1979 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy na morskich statkach handlowych (Dz. U. nr 14, poz. 96).**
- **Rozporządzenie MP i PS z dnia 1 grudnia 1998 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy na stanowiskach wyposażonych w monitory ekranowe (Dz. U. nr 148, poz. 973).**
- **Rozporządzenie MP i PS z dnia 14 marca 2000 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy ręcznych pracach transportowych (Dz. U. nr 26, poz. 313, z późn. zm.).**

Branżowe przepisy BHP

(wybrane)

- Rozporządzenie MG z dnia 20 września 2001 w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy podczas eksploatacji maszyn i innych urządzeń technicznych do robót ziemnych, budowlanych i drogowych (Dz. U. nr.118, poz.1263).
- Rozporządzenie MHZ i GM z dnia 6 lipca 1993 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy w portach morskich i śródlądowych (Dz. U. nr 73, poz.346).
- Rozporządzenie MI w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy w komunikacji miejskiej oraz autobusowej komunikacji międzymiastowej (Dz. U. nr 37, poz. 341).
- Rozporządzenie MR z dnia 16 marca 2004 r. w sprawie określenia wymagań higienicznych i zdrowotnych na statkach rybackich (Dz. U. nr 52, poz.522).
- Rozporządzenie MG z dnia 20 stycznia 2001 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy w hutach żelaza (Dz. U. nr 112, poz. 1202).
- Rozporządzenie MR z dnia 17 czerwca 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładach przemysłu cukierniczego (Dz. U. nr 97, poz. 875).
- Rozporządzenie MR z dnia 8 maja 1997 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy produkcji olejów roślinnych (Dz. U. nr 48, poz. 316).

Zasady BHP

(przykład zasad bhp dot. użytkowania obrabiarek do obróbki metali)

- Do pracy na obrabiarce powinien być dopuszczony pracownik mający odpowiednie umiejętności,
- obrabiarka powinna być sprawna technicznie,
- osłony stałe lub ruchome powinny mieć niezawodne blokady uniemożliwiające ich przypadkowe otwarcie. Jeżeli istnieje możliwość pracy na obrabiarce z otwartą osłoną, to osłona powinna być wyposażona w urządzenie blokujące uniemożliwiające jej otwarcie bez zatrzymania pracy obrabiarki,
- urządzenia sterujące i inne zabezpieczenia powinny być zgodne z dokumentacją techniczno-ruchową oraz oznakowane w wyraźny sposób,
- obrabiarka powinna być wyposażona w odpowiednie urządzenia ochronne osłaniające przestrzeń roboczą, chroniące przed odpryskującymi wiórami, rozpryskującymi się płynami smarująco-chłodzącymi i medium roboczym,
- obrabiarka powinna być wyposażona w odpowiednie urządzenia zapobiegające zalewaniu podłogi przez płyn smarująco-chłodzący,
- osłony stałe wystające poza obrys obrabiarki oraz osłony ruchome zmieniające swoje położenie podczas pracy obrabiarki powinny być oznakowane barwami i znakami bezpieczeństwa,

Zasady BHP

(przykład zasad bhp dot. użytkowania obrabiarek do obróbki metali - c.d.)

- lampy elektryczne przeznaczone do oświetlania miejscowego na stanowisku pracy powinny być zasilane napięciem bezpiecznym, a natężenie tego oświetlenia powinno zapewniać widoczność pozwalającą na bezpieczne wykonywanie pracy,
- obrabiany przedmiot powinien być zamocowane w sposób pewny w odpowiednim uchwycie lub imadle do pracy,
- na obrabiarkach stosowane powinny być tylko narzędzia ostre i właściwe dla danej obróbki,
- ręczne pomiary powinny być dokonywane po zatrzymaniu obrabiarki,
- obrabiarki powinny być wyposażone w urządzenia do usuwania powstających wiórów,
- podczas naprawy, konserwacji i czyszczenia obrabiarka powinna być odłączona od zasilania prądem elektrycznym,
- przed przystąpieniem do naprawy lub czyszczenia obrabiarki należy sprawdzić, czy jej napęd jest odłączony od zasilania oraz czy jest możliwe jej przypadkowe włączenie. W widocznych miejscach powinny być umieszczone czytelne tablice, "NAPRAWA. NIE URUCHAMIAĆ !",
- pracownik obsługujący obrabiarkę powinien być ubrany w odzież roboczą, ściśle przylegającą, dotyczy to przede wszystkim rękawów przy nadgarstkach obsługującego, które powinny być opięte. Obsługujący powinien pracować z nakrytą głową i obuwiu.

Normy

(wybrane)

- **PN-EN-12464.01:2004 Światło i oświetlenie. Oświetlenie miejsc pracy. Miejsca pracy we wnętrzach.**
- **PN-N-01307:1994 Dopuszczalne wartości parametrów hałasu w środowisku pracy. Wymagania dotyczące wykonywania pomiarów.**
- **PN-N-01256;1993 Znaki bezpieczeństwa. Ochrona i higiena pracy.**
- **PN-N-01256.05:1998 Zasady umieszczania znaków bezpieczeństwa na drogach ewakuacyjnych i drogach pożarowych.**
- **PN-N-18002:2000 System zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy. Ogólne wytyczne do oceny ryzyka zawodowego.**
- **EN 422 1995 Maszyny do przetwarzania gumy i tworzyw sztucznych. Bezpieczeństwo. Maszyny wdmuchujące do form .przeznaczone do produkcji artykułów wydrążonych. Wymagania dotyczące projektowania i budowy.**
- **EN 692 1996 Prasy mechaniczne. Bezpieczeństwo.**
- **EN 954-1 11-96 Bezpieczeństwo maszyn. Elementy systemów sterowania związane z bezpieczeństwem. Ogólne zasady projektowania.**

Normy

(wybrane)

EN 999 Bezpieczeństwo maszyn. Rozmieszczanie urządzeń wyposażenia ochronnego ze względu na prędkości zbliżania części ciała człowieka.

EN 1037 1995 Bezpieczeństwo maszyn. Zabezpieczanie przed nieoczekiwanym uruchomieniem.

EN 1088 1995 Bezpieczeństwo maszyn. Wyposażenie blokujące współpracujące z ochronami. Zasady projektowania i doboru.

EN 60204-1 1997 Bezpieczeństwo maszyn. Wyposażenie elektryczne maszyn. Wymagania ogólne.

EN 201 1997 Maszyny do przetwarzania gumy i tworzyw sztucznych. Maszyny wtryskujące do form. Wymagania dotyczące bezpieczeństwa.

EN 289 1993 Maszyny do przetwarzania gumy i tworzyw sztucznych. Maszyny prasujące w formach. Wymagania projektowe dotyczące bezpieczeństwa.

EN 775 1992 Roboty manipulujące. Bezpieczeństwo.

Normy

(wybrane)

EN 292-1 09-91 Maszyny. Bezpieczeństwo. Pojęcia podstawowe, ogólne zasady projektowania. Podstawowa terminologia, metodologia.

EN 292-2 1991/A1:1995 Maszyny. Bezpieczeństwo. Pojęcia podstawowe, ogólne zasady projektowania. Zasady i wymagania techniczne.

EN 1050 11-96 Bezpieczeństwo maszyn. Zasady oceny ryzyka.

EN 294 06-92 Maszyny. Bezpieczeństwo. Odległości bezpieczeństwa dla zapobiegania osiągnięcia strefy niebezpiecznej przez kończyny górne.

EN 349 04-93 Maszyny. Bezpieczeństwo. Minimalne odstępy zapobiegające zmiżdżeniu części ciała człowieka.

EN 418 10-92 Maszyny. Bezpieczeństwo. Urządzenia zatrzymania awaryjnego, aspekty funkcjonalne. Zasady projektowania.

EN 811 10-96 Maszyny. Bezpieczeństwo. Odległości bezpieczeństwa dla zapobiegania osiągnięcia strefy niebezpiecznej przez kończyny górne.

EN 953 10-97 Maszyny. Bezpieczeństwo. Ochrony. Wymagania ogólne dla projektowania i budowy ochron stałych i ruchomych.